

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA: Valitus Keski-Suomen maakuntavaltuuston päätöksestä 8.12.2023 § 21. Valituksenalainen päätös ja valitusosoitus liitteenä 20.

MUUTOKSENHAKIJA:

Pekka Huikko

PROSESSIOSOITE:

Pekka Huikko

Kivitie 10
19650 Joutsa

041-5057107
pekka.huikko@fid.fi

VALITUS

I VAATIMUKSET

Vaadin jäljempänä esitettävin perustein, että

- 1) Keski-Suomen maakuntavaltuuston yllä mainittu päätös 8.12.2023 § 21 ja sillä hyväksytty maakuntakaava 2040 kumotaan mm. muotovirheen/virheiden johdosta, maankäyttö- ja rakennuslain, ympäristönsuojelulain, luonnonsuojelulain, vesilain ja metsälain vastaisena jäljempänä esitettävin perustein ja maakuntakaava määrätään uudelleen valmisteluun
- 2) Joutsan Leivonmäen Höystösensuon kohde poistetaan maakuntakaavasta
- 3) Keski-Suomen liitto/maakuntavaltuusto veloitetaan lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 §:n nojalla korvaamaan minulle tästä valitusasiasta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti korkoineen.
- 4) Päätöksen täytäntöönpano ennen sen lainvoimaistumista kielletään.

II PERUSTELUT

1 YLEISTÄ

Edellä mainittu päätös koskee Keski-Suomen maankäytön kannalta poikkeuksellisen mittavaa kaavoitusta. Kaavoitus käsittää yhteensä 348 tuulivoimalaa yli 10 voimalan keskittymissä. Niiden kokonaiskorkeus on 350 metriä. Korkeus voi olla tätäkin suurempi eikä yksikkötehoa ole rajattu. Tämän voimalamäärän lisäksi maakunnassa on jo rakennettu, rakenteilla ja suunnitteilla lukuisia alle 10 voimalan kohteita. Maakuntakaavan määräyksiin otettu ”vaiheistaminen” jopa tarkoittaa, että pienemmistä tuulivoima-alueista voidaan rajattomasti muodostaa yhteisesti seudullisesti merkittävä tuulivoima-alue, joka lisätään maakuntakaavaan. Vaiheistamisesta ei ole annettu selkeitä määräyksiä ja ohjeita, joten se tulee poistaa maakuntakaavasta. Myös useamman sadan tuulivoimalan suunnitelmat maakunnan rajoille naapurimaakuntiin tarkoittavat merkittäviä yhteisiä maisema-, luonto- ja ympäristövaikutuksia Keski-Suomen alueelle. Näitä yhteisvaikutuksia maakunnan omien kaavaan otettujen tuulivoima-alueiden kanssa ei ole arvioitu riittävästi. Tämä koskee erityisesti pohjoista Keski-Suomea, jossa 50 km säteellä on suunniteltu 400 – 500 tuulivoimalaa. Kooltaan ja laajuudeltaan näin suurta teollisuusrakentamista ei ole vielä missään suunniteltu tai toteutettu. Maakuntakaava olisi pitänyt valmistella huomattavasti huolellisemmin, luotettaviin selvityksiin perustuen ja niin, että kaikki kaavasta päättäjät olisivat perehtyneet valmisteluaineistoon ja ottaneet asianosaisten muistutukset ja palautteen huomioon. Nyt näin ei ole tapahtunut. Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 9 § (5.5.2017/254) Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa ja Maankäyttö- ja rakennusasetus 895/1999 1 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa.

Tämä maakuntakaava tarkoittaisi maakunnan mittakaavassa täysin poikkeuksellista kaavoitusta ja rakentamista, joka kasvattaisi merkittävällä ja kestävämmällä tavalla maankäyttöön ja luontoon kohdistuvia vaikutuksia.

Maakuntakaavan suunnittelun tulee perustua avoimeen vuorovaikutukseen maakunnan asukkaiden kanssa sekä objektiivisiin selvityksiin ja riittävään tietoon. Nyt näin ei ole tapahtunut. Kaavoitusta on leimannut koko prosessin ajan kiireellisyys ja selvitysten riittämättömyys. Avoimen menettelyn merkitystä korostaa sekä kaavoituksen mittavuus sekä ohjausvaikutus.

Maakuntakaavan 2040 tehtävänä on osoittaa seudullisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvien alueiden yleispiirteinen sijoittuminen. Alueiden valinta perustuu selvitysten tuottamaan tietoon ja vaikutusten arviointiin. Nyt selvityksissä on virheitä ja puutteita, jolloin vaikutusten arviointia ei ole voitu tehdä oikean tiedon perusteella (ks. jäljempänä myös valituksen kohta 2. alakohdat).

Yleispiirteisyydestään huolimatta maakuntakaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin voidakseen ohjata yksityiskohtaisempaa kaavoitusta. Olennaista on, että maakuntakaavan yleispiirteisyys koskee vain kaavassa osoitetun maankäytön esittämistarkkuutta, josta siitään tehdään kohdesuojelussa tai muussa kohdekohtaisessa maankäytössä poikkeuksia tarkentavaan suuntaan. Olennaista on myös, että maakuntakaavan perustana olevat selvitykset eivät saa olla yleispiirteisiä ja yleisluontoisia, vaan niiltä edellytetään paikkansapitävyyttä ja riittävää tarkkuutta. (ks. Esim. teokset Maankäyttö- ja rakennuslaki, Hallberg ym., 2020, s. 69-79 ja Maankäyttö- ja rakennuslaki, Ekroos-Majamaa, 2018, s. 44-47). Nyt yleispiirteisen kaavoituksen valmistelu ja kaavapäätös on tehty riittämättömästi ja liian kapeasta näkökulmasta ottaen huomioon, että kyseessä on noin 3 000 hehtaarin rakentamisala tuulivoimaloille, niiden huoltoteille ja siirtolinjoille. 348 tuulivoimalaa vaatii kaavan mukaan 348 km²:n kaavoitusalan ja ne veisivät ilmatilaa noin 1 000 hehtaaria.

Maakuntakaavan selvitysten vastuussa ovat olleet samat konsultit (FCG ja Ramboll), jotka ovat mukana kaikissa jo rakenteilla ja suunnitteilla olevissa hankkeissa. Näissä heidän toimeksiantajinaan ovat tuulivoimayritykset, joiden etuja konsultit ajavat. Tämä herättää kysymyksen riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta maakuntakaavaa varten tehdyissä selvityksissä. Mm. FCG on siirtänyt vastuun selvitysten oikeellisuudesta maakuntaliitolle, -hallitukselle ja -valtuustolle. FCG:n kokonaisvaikutusten arvioinnin raportissa todetaan: Raportti perustuu laatijoiden mukaan pääsääntöisesti kolmansien osapuolten FCG:lle antamiin tietoihin tai julkisiin lähteisiin ja näin ollen tietoihin, joihin FCG:llä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia. FCG toteaa nimenomaisesti, ettei sillä ole vastuuta sille annettujen virheellisten ja puutteellisten tietojen perusteella. ks. liite 15. Maakuntaliitto on kuitenkin tilannut selvitykset FCG:ltä ja FCG on laskuttanut maakuntaliittoa, niin kukaan muu kuin FCG ei voi olla vastuussa selvitysten oikeellisuudesta ja riittävydestä.

Maakuntaliitto : ”Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset ihmisten elinoloihin ja ympäristöön; maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon; kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin; alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiarakenteeseen sekä liikenteeseen; kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön; ja elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen. Olennaiset vaikutukset tulee selvittää myös siltä osin kuin ne ulottuvat toisen maakunnan liiton alueelle”. Riittävyys ei ole toteutunut, kun otetaan huomioon Keski-Suomen maakuntakaava 2040/Maakuntahallitus 17.11.2023 § 96 vastineraportissa kaavaehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset ja niihin annetut vastineet. Erityistä huomiota kiinnitän yksityishenkilöiden muistutuksiin A, D ja AL. ks. Liitteet 3, 4 ja 17. Esimerkiksi muistutuksessa D mainitaan lukuisien selvitysten puutteiden lisäksi, että 10 tärkeää tahoja ei ole antanut lausuntoa lainkaan, vaikka sitä on pyydetty. Esimerkiksi Liikenne- ja viestintäviraston sekä Väyläviraston lausunto olisi pitänyt saada, koska maakuntakaavassa käsitellään tuulivoiman lisäksi erityisesti voimaloiden rakentamiseen liittyvää yliraskasta liikennettä. Nyt on jäänyt kokonaan arvioimatta tuulivoimaloiden kuljetukset ja reititys Länsi-Suomen satamista Keski-Suomeen ja Keski-Suomessa mm. siltojen ylitysten ja alitusten arviointi. Myöskään hyvinvointialue ei ole lausunut mitään, vaikka sen vastualueeseen kuuluu pelastustoimi. Koko maakuntakaavassa ei ole lainkaan arvioitu tai käsitelty tuulivoiman terveysvaikutuksia.

Huomautuksen D seuraavat kohdat melusta, voimaloiden sijoittelusta ja maisemista olisi pitänyt ottaa maakuntakaavan laadinnassa huomioon, koska niillä on aivan keskeinen merkitys tuulivoima-alueiden sijoitteluun, kaava-alueiden koon määrittelyyn sekä voimaloiden lukumäärään. Tärkein melun torjuntakeino on riittävä etäisyys tuulivoimaloiden ja asutuksen sekä muiden melulle herkkien kohteiden välillä. DI Hannu Nykänen, joka oli laatimassa pienille voimaloille YM:n ohjetta 2/2014, lausuu nyt ”Lisäksi on huomattava, että tuulivoimaloiden keskinäinen sijainti tuulivoima-alueella vaikuttaa olennaisesti voimaloiden melupäästön suuruuteen. Tuulivoimalan lapojen pyöriminen aiheuttaa ilman virtaukseen turbulenssihäiriön, joka vaikuttaa tuulen alapuolella toimivan voimalan melupäästön suuruuteen. Suomalaisessa tuulivoimaloiden melumallinnusohjeessa 2/2014 ei kuitenkaan ole yksityiskohtaista ohjeistusta siitä, miten etäälle toisistaan tuulivoimalat tulee sijoittaa tuulivoima-alueen sisällä, jotta keskinäisvaikutusta ei syntyisi. Mm. Australiassa tuulivoimarakentamisen oppaassa on jo vuonna 2002 ohjeistettu, että tuulen suuntaan rinnakkaisissa tuulivoimaloissa välimatkan pitää olla vähintään viisi kertaa roottorin halkaisija lavan kärjestä lavan kärkeen ja tuulen suuntaan peräkkäisissä voimaloissa kahdeksan kertaa roottorin halkaisija. Suomen olosuhteissa, joissa tuulen suunta vaihtelee 360 astetta, tulisi kaikissa tapauksissa noudattaa tuulivoimaloiden välisenä minimietäisyytenä kahdeksan kertaa roottorin halkaisija”.

Mikäli maakuntakaavassa olisi käytetty riittävää voimaloiden keskinäistä etäisyyttä, niin useampi alue olisi jäänyt alle 10 voimalan alueeksi. Kuitenkin monessa kohtaa kaava-aineistoa selviää, että on tarkoitus rakentaa yli 300 m, jopa 350 m korkeita tuulivoimaloita. Ja tästä seuraa, että etäisyys tulee tarkastella uudelleen ja poistaa tällaiset alueet maakuntakaavasta.

Tuuliyritys Ilmatar Energy Oy on lausunut Kainuun maakuntakaavasta: ”350 m kokonaiskorkeuden tuulivoimala vaatii tuulenottoalueekseen 1,5 kilometriä suunnittelualueen päätuulensuuntaan nähden ja noin kilometrin sivutuulensuuntaan nähden. Mikäli voimaloiden väliset etäisyydet ovat tätä pienempiä, syntyy voimaloiden välille vanahäviö (wake effect), joka vaikuttaa tuulivoimaloiden tuotantoon ja näin ollen myös hankkeiden teknistaloudelliseen toteutettavuuteen”.

Sekä Nykäsen että Ilmattaren lausunnot tarkoittavat, että maakuntakaavaan otettujen tuulivoima-alueiden tuulivoimaloiden lukumäärää olisi pienennettävä huomattavasti. Tämä tarkoittaa myös sitä, että yleispiirteinen suunnittelu ei ole ollut riittävää, vaan maakuntakaavan suunnittelussa olisi pitänyt tarkemmin arvioida tuulivoima-alueiden kokoa sekä voimaloiden lukumäärää ja poistaa sellaiset tv-alueet kaavasta, joissa jo lähtökohtaisesti on nähtävissä, että 10 voimalaa ei mahdu alueelle todelliset etäisyydet huomioiden.

Maakuntakaavan tv-alueen perusteettomasta merkinnästä on suurta haittaa muiden elinkeinojen mm. luontomatkailun kehittämislle sekä myös sosiaalista turvattomuutta. Tämä aiheuttaa pelkoa oman elinympäristön tuhoutumisesta ja kohtuuttoman suuresta muutoksesta.

Metsähallituksen suositus on 1,5 km:n etäisyys tuulivoimaloista asutukseen, jota se noudattaa hankkeissaan.

Etäisyyden vaikuttavuutta on arvioitu järkyttävän vähän Keski-Suomen maakuntakaavassa. Sosiaalisten vaikutusten ja terveydellisten vaikutusten arviointi on täysin riittämätöntä.

Melu on yksi tuulivoiman keskeisimmistä haittatekijöistä. Ei riitä, että sitä arvioidaan vasta yksityiskohtaisemmassa hankekohtaisessa suunnittelussa. Melusta ja tuulivoimaloiden sijoittelusta tulee määrätä myös maakuntakaavassa tarkemmin ja otettava huomioon, että melumallinnusohje 2/2014 on vanhentunut.

Maisema-arvioinnin ohjeistus on myös vanhentunut (ks. liite 1. Emilia Weckmanin lausunto)

Maakuntakaavan laadinnassa ja sen päätöksessä on silmiinpistävää, että maakunnan asukkaiden ja asianosaisten huomautuksilla ja palautteilla ei ole ollut tosiasiallista vaikutusta päätettäessä maakuntakaavasta. Erityisesti kaavaprosessin loppuvaiheessa näyttää tulleen esille vaatimus saada aikaan päätös kaavasta kiireellisesti ennen vuoden 2023 loppua, vaikka tähän ei ole ollut mitään syytä, ks. maakuntahallituksen jäsenen Lea-Elina Nikkilän kirjoitus Joutsan Seutu 7.12.2023, liite 2. Kaavasta tehdyissä muistutuksissa on vaadittu korjaamaan virheellisiä selvityksiä ja pyydetty päättäjiä perehtymään tuulivoimaan ja kaavan perusteena oleviin selvityksiin ja niiden virheisiin sekä riittämättömiin tietoihin. Näin ei ole tapahtunut.

Edellä ja jäljempänä esitettävän johdosta totean, että maakuntakaava rikkoo MRL:n § 28, eivätkä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) täyty. VAT edellyttää, että kaavoituksessa huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä ja huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Maakuntakaava loukkaa em. tavoitteita pirstomalla lukuisia yhtenäisiä ja hiljaisia erämaa-alueita ja muuttaa luontoa ja ympäristöä laaja-alaisesti teollisuustuotantoalueeksi. Tässä viitataan Valtioneuvoston päätökseen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, annettu julkipanon jälkeen Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2017, kohdat 3.3 ja 3.4. ks. liite 14.

Maakuntakaavassa on rikottu luonnonsuojelulain (LSL) 7 §: n varovaisuusperiaatetta. Tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tietoa. LSL 70 §: n mukaan kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla (ks. jäljempänä esim. haarahaukka, Höystösensuo). Kaavassa saatetaan ylittää vesilain lupakynnys useilla tuulivoimalle kaavoitetuilla alueilla, koska ei ole arvioitu riittävästi tuulivoimarakentamisesta aiheutuvia vesistöjen muuttumista ja veden laadun heikentymistä.

Kaavasta tehdyissä viranomaisten lausunnoissa ja yksityishenkilöiden muistutuksissa on tuotu esiin, että vaikutuksia on arvioitu puutteellisesti, ks. liitteet 3, 4 ja 17. Tuulivoima-alueiden soveltuvuutta voidaan arvioida vain riittävien selvitysten pohjalta. Myös EU:n varovaisuusperiaatetta tulee noudattaa.

Katson, että maakuntakaavan suunnittelussa ja tuulivoima-alueiden sijoittelussa ei ole otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslakia, luonnonsuojelulakia ja vesilakia eikä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita niin riittävällä tavalla kuin ne olisi pitänyt huomioida.

Seuraavia lain kohtia on rikottu yleispiirteisessä suunnittelussa eikä jo yksistään MRL 9 § vaatimus kaavan perustumisesta merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin täyty.

- Maankäyttö- ja rakennuslaki 5 §, 9 § ja 28 §
- Luonnonsuojelulaki 7 §, 70 § ja 78 §
- Ympäristösuojelulaki 5 § ja 6 §
- Vesilaki 11 §
- Metsälaki 10 §

Myöskään luontodirektiivilajien IV(a) selvitykset eivät täytä Suomen ympäristökeskuksen ohjeistusta eläinlajien osalta kuten suurpedoista.

2 VALITUKSEN ALAISESTA PÄÄTÖKSESTÄ YKSITYISKOHTAISEMMIN JA HÖYSTÖSENSUOSTA

2.1 Maakuntakaavan sisältövaatimukset

Kaavaselostus sivu 26 luku 3 ” Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin.” MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Maakuntakaavan suunnittelussa ei ole otettu huomioon riittävällä tavalla ekologista kestävyttä, asumisen tarpeita, mahdollisuutta turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön, ympäristöhaittojen vähentämiseen, rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen sekä virkistymiseen soveltuvien alueiden riittävyyteen. Näitä on käsitelty Keski-Suomen maakuntakaava 2040 vastineraportissa/Maakuntahallitus 17.11.2023, vastineet annettuihin lausuntoihin ja muistutuksiin. Erityisesti yksityishenkilöiden muistutuksissa A - BA, s. 69–278 esille tuomaa tietoa ja asioita ei juuri lainkaan ole otettu huomioon. Tässä on kyse maakunnan asukkaiden näkemysten ja tiedon vakavasta aliarvioimisesta ja vuorovaikutusperiaatteen hylkäämisestä. Sadat ihmiset ovat suuritöisesti perehtyneet tuulivoimaan ja perustelleet palautteensa maakuntaliitolle. Paikallisten ihmisten asiantuntemus on usein asiaperusteisesti oikeammin perusteltua kuin konsulttien, joiden selvityksiä tehdään kirjoituspöytätyönä, jopa kopioiden aikaisempia raportteja ilman asiatarkeitä. Ks. liite 3, 4 ja 7.

Ympäristöhallinnon ohjeistuksessa YM 5/2016 todetaan: ” Jos lainvoimaisessa maakuntakaavassa on osoitettu tuulivoima-alueet, ei vaikutuksiltaan seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävää tuulivoima-aluetta voida osoittaa kuntakaavassa muille alueille.” Näin kumoutuu maakuntakaavaan otettu vaiheistaminen.

2.2 Tuulivoimaan liittyvät selvitykset

Kaavaselostuksessa sivu 27 luku 3.1.

Muita maakunnan ja lähialueiden tuulivoimalahankkeita ei ole huomioitu riittävällä ja oikealla tavalla. Katso jäljempänä, mm. Etelä-Savon Kangasniemen hankkeet sekä muut virheellisten selvitysten perustelut. Myös Etelä-Pohjanmaan hankkeet, Saarijärven ja Ähtärin rajapinnassa. Vaikuttaa Hilloneva ja Lehtomäki.

2.3 Paikkatietopohjainen puskuritarkastelu

Kaavaselostuksessa sivu 28 luku 3.2

Puskuritarkastelun etäisyydet on arvioitu liian pieniksi mm. etäisyys asuntoihin 1 km, kun naapurimaakunnissa etäisyys on määritelty ainakin 1,5 km. Maakuntakaavan kriteereitä on rikottu, kun nämä alle 10 km² alueet on otettu maakuntakaavaan. Esimerkkinä Joutsan Höystösensuo ja Petäjaveden Pitkälänvuori. Höystösensuon osalta katso jäljempänä oleva selvitys ja kartat. Mitoitusvirheestä esimerkkinä Joutsassa sijaitsevasta kiinteistöllä 172-417-38-1 olevasta asuinrakennuksesta puskurietäisyys on vain 810 metriä.

2.4 Tuulivoiman maisemavaikutukset

Kaavaselostuksessa sivu 37 luku 3.7

Maisemavaikutusten arvioinnin virheellisyydestä ja puutteista ks. Keski-Suomen maakuntakaava 2040 vastineraportti ehdotusvaiheen kuuleminen (MRL 65§) 8.9.-9.10.2023 Yksityishenkilön palaute A sivu 74 sekä yksityishenkilön palaute D sivu 96. Palaute A (liite 3) D (liite 4). Katso myös liite 1.

Lähtökohtaisesti on käytetty vanhentunutta ja virheellistä materiaalia/analyysiä pohjana. Mihin perustuu se olettaus, että pienipiirteisessä maisemassa tuulivoimat näkyisivät enemmän kuin laajassa maisemassa. Varsinkin, kun suunnitellut tuulivoimalat ovat 350 m korkeita kaava-alueella.

2.5 Tuulivoiman sosiaalinen hyväksyttävyys

Kaavaselostuksessa sivu 42 luku 3.9

Sivu 44:

”Sosiaalisen hyväksyttävyyden selvitystyön keskeiset asiakysymykset on huomioitu kaavaratkaisun valmistelussa. Sosiaalisen hyväksyttävyyden selvitystyössä esiin nousseita näkökulmia on hyödynnetty laadittaessa kaavan vaikutusten arviointeja.”

Kyseessä merkittävä ja iso virhe. Akordi Oy:n selvitystyö on ollut ala-arvoinen ja laadittu erittäin vähäisillä selvityksillä, eikä sitä voi pitää riittävänä. Sitä ei voi ottaa maakuntakaavan päätöksenteon tausta-aineistoksi. Katso liite 5.

Maakunnan asukkaat eivät ole voineet mitenkään ymmärtää kaavaprosessin aikana, että tämä yksittäinen kansalaisraati on ainut sosiaalisten vaikutusten arviointi koko maakuntakaavassa. Sosiaalisten vaikutusten arviointi on riittämätön, virheellinen ja puutteellinen. Päätösten sosiaalisten vaikutusten arvioinnin puutteellisuus rikkoo useita lakeja. Mm. terveydenhuoltolaki 11 § velvoittaa arvioimaan ennalta päätösten vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Kaavaselostuksessa sivu 57 luku 4.6 Osallistaminen ja vuorovaikutus

” Kansalaisraadissa oltiin pääosin tyytyväisiä kaavaprosessin aikana toteutettuun osallistamiseen ja vuorovaikutukseen. Samaan aikaan painotettiin sen tärkeyttä, että vuorovaikutuksen aikana saatu palaute otetaan vakavasti ja siihen vastataan.”

Tämä ei pidä paikkaansa, katso. liite 5.

2.6 Hyvinvoinnin aluerakenteen tarkastelu

Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole lausunut mitään vaikutuksista terveyteen, turvallisuuteen eikä hyvinvointiin. Myöskään sen vastuunalaisiin pelastustoimiin, -suunnitelmiin ja riskeihin ei ole lausuttu mitään. Liite 6.

Kaava koskettaa yli 200 000 keskisuomalaisen terveyttä, turvallisuutta, omaisuudensuojaa ja hyvinvointia. Hyvinvointialueen lausunnon puuttuminen on iso virhe. Monet lait edellyttävät vaikutusten ennakoarviointia. Terveydenhuoltolaki 11 § velvoittaa arvioimaan ennalta päätösten vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä velvoittaa kunnan 6 § ja hyvinvointialueen 7 § ottamaan päätöksenteossaan huomioon päätöstensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Ei ole selvitetty, kuka hyvinvointialueella päätti olla lausumatta kaavasta. Maakuntaliiton olisi pitänyt huolehtia, että hyvinvointialue lausuu kaavasta.

Hyvinvoinnin aluerakenteen tarkasteluun liittyvä selvitys on täysin ristiriidassa kaavaratkaisun kanssa. Hyvinvoinnin alueet menevät täysin päällekkäin tv-alueiden kanssa.

2.7 Liikenteen kaavaratkaisut

Kaavaselostuksessa luku 5.3. sivu 62.

Tuulivoimaloiden kuljetuksia ja reitityksiä ei ole lainkaan käsitelty itse tuulivoimakaavaa arvioitaessa eikä kaavaselostuksen liikenteen kaavaratkaisussa. Maakuntakaavassa on käsitelty tuulivoimaa ja liikennettä, jolloin tuulivoimaloiden saavutettavuus- ja reittiselvitykset olisi pitänyt käsitellä ja arvioida.

ELY:n raportissa "Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta". (10/2023) lausutaan muun muassa seuraavaa. (Liite 16)

Ote

"Tuulivoimahankkeen saavutettavuusselvityksen laatiminen helpottaa tuulivoimahankkeen rakentamisen aikana reittiselvityksen laatimista. Reittiselvitys on saavutettavuusselvitystä tarkempi tuulivoima-alueen rakentamisen pääkomponenttien kuljetusreititsunnitelma, jossa määritetään potentiaalisin kuljetusreitti sekä ratkaisut reitille kohdistuviin muutostöimenpiteisiin.

Maakuntakaavalla osoitetaan laajemmat tuulivoimapuistot. Vähimmäiskoko tuulivoimaloiden lukumäärällä mitattuna vaihtelee maan eri osissa ja maakunnittain. Tuulivoimapuiston osoittamiseen maakuntakaavassa edellytetään yleensä vähintään 7–10 voimalan kokonaisuutta. Maakuntakaavan liikenteellisten vaikutusten arvioinnissa esitetään selvittävän, että tuulivoimapuiston pääkomponenttien kuljetuksille löytyy vähintään yksi potentiaalinen reitti vaikutusalueen satamista. Reitti ei ole potentiaalinen, jos siellä on jokin ylivoimainen este."

2.8 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Kaavaselostuksessa luku 7.1. sivu 70

VAT edellyttää mm., että kaavoituksessa huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä ja huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Maakuntakaava loukkaa em. tavoitteita pirstomalla lukuisia yhtenäisiä ja hiljaisia erämaa-alueita ja muuttaa ympäristöä laaja-alaisesti teollisuustuotantoalueeksi.

Tämänkin takia maakuntakaava tulee palauttaa uudelleen valmisteluun. Käytännössä useat VMA-alueet (valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet) tuhoutuvat. Esimerkkinä Saarijärven reitti.

Maininta, että tuulivoimaloiden keskittäminen usean voimalan yksiköihin edistää mahdollisten haitallisten ympäristö- ja luontovaikutusten hallintaa on väärä, koska tämä juuri kasvattaa haitallisia vaikutuksia ja tekee hallinnan näillä alueilla vaikeaksi.

Kaavaselostuksen kohtiin 7.2. - 7.5. sivut 72 - 85 on otettu lukuisissa palautteissa ja huomautuksissa kantaa sekä osoitettu maakuntakaavassa ja sitä varten tehdyissä selvityksissä olevia virheitä. Tässä yhteydessä viitataan esimerkiksi yksityishenkilöiden palautteisiin A ja D, joissa on käsitelty myös Joutsan Höystösensuon kohde perustellen sen poistamista maakuntakaavasta. Merkittävimmät palautteissa kuvatut ja perustellut virheet ja puutteet koskevat puskurivyöhykkeitä, melua ja tuulivoimaloiden sijoittelua, maisema-arviointia, tuulivoiman aluetaloudellisia vaikutuksia, kiinteistöjen arvon alenemista sekä ilmastovaikutuksia. Nämä asiat olisi pitänyt selvittää maakuntatasolla huomattavasti yksityiskohtaisemmin ja virheettömästi, kun on kyse jättimäisten teollisuusalueiden kaavoituksesta. Ei riitä, että maakuntaliitto vastineissaan toistaa lausetta: "otetaan huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa" ja toteaa, että "merkitään tiedoksi". Maakuntaliiton vastine, "merkitään tiedoksi", ei johda mihinkään eikä ole kuvattu, mitä tämä tarkoittaa.

Yksityishenkilö A toimitti lausunnon (liite 3) maakuntaliittoon liitteineen 13.9.2023 klo 14.02. Kirjaamosta vastaanotto kuittaus 13.9.2023 klo 14.05. A lausunnossa on myös viittaus liitteisiin. Keski-Suomen liitto ei ole kuitenkaan toimittanut liitteitä maakuntahallituksen eikä maakuntavaltuuston käsiteltäviksi. Eikö ole tietoa onko maakuntaliitto käsitellyt liitteitä. Liitteistä olevista kartoista olisi selvästi selvinnyt mm. puskuroinnin mitoitusvirhe ja siitä seurannut vaikutus Höystösensuon alueen pinta-alaan. Liite 7. yksityishenkilö A:n palaute liitteineen. Maakuntaliitto ei ole toimittanut liitteitä päätöksentekijöille (muotovirhe). Myös luonnosvaiheen palautteenantaja S liitteitä ei ollut toimitettu päättäjille.

DNSH-arvioinnin tavoite on varmistaa edellä mainittujen ympäristötavoitteiden mukaisuus. FCG:n laatimassa tuulivoimaloiden kokonaisvaikutusten arvioinnissa on ns DNSH-taulukko (s.233-234), joka on selkeästi virheellinen, ja aliarvioi merkittävästi tv-alueiden vaikutusta mm. tavoiteisiin 1,3-6. Ks. liite 19

Maakuntakaavaa ei olisi pitänyt hyväksyä myöskään sen takia, että DNSH arvioinnissa on isoja virheitä ja sen takia, että UNESCO:n lausunto Petäjäveden Pitkälänvuoren tuulivoima-alueen vanhaa kirkkoa koskevasta HIA-selvityksestä puuttuu.

Yleisesti ottaen tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutuksia ei ole selvityksissä kuvattu riittävästi eikä arvioitu läheskään maakuntakaavan edellyttämällä tarkkuudella koko maakunta kokonaisuutena huomioiden. Erityisesti näin on kyse pohjoisen Keski-Suomen tuulivoima-alueiden kokonais-/yhteisvaikutuksesta, joka on kokonaan jätetty arvioimatta.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että maakuntakaavan päätöksenteossa ei olisi ollut mitään kiirettä. 18.12.2023 julkaistua Luken uutta raporttia tuulivoimaloiden vaikutuksista lintuihin ja eläimiin olisi pitänyt odottaa ja ottaa huomioon (liite 8). Myöskin olisi pitänyt odottaa Ympäristöministeriön valmisteilla olevaa uutta aivan lähiaikoina valmistuvaa tuulivoimaopasta ja maisema-arvioinnin ohjeistusta sekä Keski-Suomen keväällä 2024 valmistuvaa päivitettyä Energia-taseraporttia. Myös hallitusohjelmaan otetut tuulivoimarakentamista säätelevien määräysten valmistumista olisi pitänyt odottaa, erityisesti kansallisten yhtenäisten etäisyyksien määrittelyä. Kaikki tämä on ollut maakuntaliiton

tiedossa, mutta ei ole varmuutta siitä onko nämä tiedot saatettu maakuntahallituksen ja valtuuston tietoon maakuntakaavan päätöksentekoa varten. Näin ollen maakuntakaavan selvitykset ja siten maakuntakaavaratkaisu perustuu vanhentuneeseen tietoon. Ja maakuntakaava täytyy kumota ja valmistelu aloittaa ajantasaisen tiedon pohjalta.

2.9 Rahoitus

Maakuntakaava-aineistossa on käytetty ulkopuolisella rahoituksella valmistettua materiaalia. Materiaalin riippumattomuus ja puolueettomuus on vaarantunut.

<https://keskisuomi.fi/2023/10/27/maakuntahallitus-6/> 11.01.2023

27.10.2023 tiedote:

” On hyvä tuoda esiin, että maakuntakaavan valmisteluun ei ole saatu minkäänlaista rahoitusta tuulivoimayrityksiltä. Selvityksiä on tehty omarahoitteisesti ja ympäristöministeriön tuella, avaa suunnittelujohtaja Hanna Kunttu.” Liite 9.

Kaavan tausta-aineistot:

Konneveden Miilukankaan aurinko- ja tuulivoimahankkeen natura tarveharkinta. 2023
Latvasilmu OSK
Työntilaja ja maksaja tuulivoimalatoimija West-Wind Oy

Tuulivoiman maisemavaikutukset Keski-Suomessa. Miilukangas ja Karhukorpi (Konnevesi)
21.8.2023 Envineer Oy
Työntilaja ja maksaja tuulivoimalatoimija West Wind Oy

Konneveden Karhukorven aurinko- ja tuulivoimahankkeen natura tarveharkinta 2023
Latvasilmu OSK
Työntilaja ja maksaja tuulivoimalatoimija West-Wind Oy

Keski-Suomen maakuntakaava 2040, tuulivoima-alueiden maisemavaikutusten arviointi.
Karstulan Tukkimäki, Saarijärven Leinnevakangas ja Keuruun Lehmikorpi. Sweco.
Asiakas ja maksaja tuulivoimalatoimija Pohjan Voima Oy.

Näin mittavien aineistojen saaminen Keski-Suomen liiton käyttöön on katsottava ulkopuoliseksi rahoitukseksi ja jopa toimeksiannoiltaan tarkoitushakuisiksi. Maakuntakaava on palautettava uudelleen valmisteluun ja tarvittavat selvitykset on teetettävä riippumattomien toimijoiden toimesta.

Maakuntaliiton vastaus tietopyyntöni ks. liite 9.

Tietopyyntöni materiaalista selviää, että tuulivoimatoimijat ovat saaneet vaikuttaa merkittävästi taustamateriaalien sisältöön ja sitä kautta maakuntakaavan valmistumiseen. Päättäjien käytössä ollut materiaali ei näin ole ollut puolueetonta. ks. liite 9

3. HÖYSTÖSENSUO

3.1 Höystösensuon pinta-ala, etäisyydet ja ELY:n lausunto sijoittelusta ja uhanalaisesta haarahaukasta

Höystösensuon tuulivoiman teollisuusalueeksi on ilmoitettu 10,1 km². Kaavaselostuksessa sivulla 28 kappaleessa 3.2 Paikkatietopohjainen puskuritarkastelu on kerrottu puskurivyöhykkeistä. Höystösensuon osalta lähialueen kiinteistöjen puskurietäisyydet ovat alle kaavaselostuksessa kerrottujen puskurivyöhykkeiden. Vakituisiin- ja vapaa-ajan asuntoihin on määritelty 1 km puskurivyöhyke. Yksityishenkilön A huomautuksessa liite 3 ja liite 7 on osoitettu muutama esimerkki maakuntaliiton asettamien puskuritarkastelujen virheistä. Pahimmat puskurointiin liittyvät virheet ovat Vallaslammen ja Tyynelän kohdalla, jopa lähes 200 m. Tuulivoima-alueen koko pienenee alle 10 km², kun asetetaan näiden kahden kiinteistön puskurivyöhykkeet sille tasolle, joka on kaavaselostuksessa määritelty. Ks liite 7 kartat.

Maakuntakaavassa merkittäviksi tuulivoima-alueiksi merkitään vain yli 10 km² alueet. Näin ollen Höystösensuon tuulivoima-alue tulee poistaa maakuntakaavasta. Alue rajoittuu jokaisesta ilman suunnasta asutukseen tai vapaa-ajan asutukseen, joten liikkumavaraa ei ole. Karstulan Koiramäen tuulivoima-alue poistettiin aiemmin kaavasta, koska alue jäi alle 10 km².

Alueelle on myös rakenteilla lisää vapaa-ajan asutusta, joka tulee leikkaamaan 1 km puskurietäisyydellä mitattuna alueesta 1,5 km².

- taajama, koulu, päiväkot, vanhustenkot etäisyydet 2,5 km ovat liian lyhyet. Tuulivoimaloiden sijoittaminen näin lähelle lapsia aiheuttaa merkittävää haittaa lasten mahdollisuuksiin käydä koulua. Vaikutukset turvallisuuteen, terveyteen ja hyvinvointiin ovat näiltäkin osin tutkimatta koululaisiin ja pieniin päiväkodin asukkaisiin. YK:n lasten oikeuksien sopimus 3 artikla, edellyttää, että lapsia koskevilla päätöksillä harkitaan ensisijaisesti lapsen etua. Tuulivoima-alueen sijoittaminen näin lähelle koulua ja päiväkotia ei ole lasten etujen mukaista.
- Lähimmillään taajama-alueen raja on n. 2 km. Koko Leivonmäen alueen asutuskeskuksen pituudelta etäisyydet asutukseen ovat vain 2,5-3 km. Vaarana on, että koko asutuskeskus menettää arvonsa. Ei ole tutkittu tältä osin riittävästi vaikutusta terveyteen, turvallisuuteen ja hyvinvointiin. On olemassa liian iso riski altistaa koko taajama tuulivoiman haittavaikutusten piiriin.
- FCG:n mukaan Hiramalli sallii vain yhden tuulivoimalan kantavalle maaperälle
- **ELY:n lausunto estää eteläisten peltoalueiden käytön. Pelkästään Keski-Suomen Ely-keskuksen lausunnon perusteella Höystösensuota ei olisi pitänyt ottaa maakuntakaavaan. Vastineraportin sivut 86-87. ” Kyseessä on kaakkoisen Keski-Suomen tärkeimpiä levähdysalueita”. ”maakunnallisesti merkittäviä määriä isokokoisia osin uhanalaisia petolintuja, joilla on kohonnut törmäysriski”. Hiirihaukka-alueet hakeutuvat saalistelemaan peltoalueelle muutolla levähtelevien lisäksi. Alueella nähdään verraten runsaasti myös rusko- ja sinisuohaukkoja. Erityisen suuri merkitys on kuitenkin haarahaukalla, josta on vuodesta 2015 lähtien ilmoitettu Höystösensuon pelloilta tai välittömästi sen eteläpuolelta 14 havaintoa, parhaimmillaan kolme aikuista yksilöä samanaikaisesti. Kyseessä on äärimmäisen uhanalainen laji, josta ei tunneta Suomessa kuin muutamia säännöllisiä**

pesimäpaikkoja. Näistä yksi on Pohjois-Suonteen alueella, josta kyseisen Natura 2000 -kohteen valintaperusteena olevan lajin yksilöt käyvät Höystösensuolla saalistamassa. ”Höystösensuon tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen merkintä ei ole kauttaaltaan tuotantoon soveltuva, vaan merkinnän kattamalla alueella voi olla osia, joille tuulivoimaloita ei ole mahdollista sijoittaa”. Tuulivoimarakentamisesta Höystösensuon maaperälle kohteen suoalueelle tulee maakuntaliiton hankkia Helsingin yliopiston suometsätieteen (metsänhoidon) laitoksen lausunto. Maakuntaliiton vastineessa todetaan, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu merkittävää haittaa muuttolinnustolle eikä uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lintulajien esiintymiselle. ks. liite 10.

- Höystösensuon tuulivoima-alueen etäisyys on 3,3 km lähimpään Leivonmäen kansallispuiston rajautuvaan vesistöön Rutajärvi ja 4,2 km Leivonmäen kansallispuiston saarista. Laki Leivonmäen kansallispuistosta 2003/45 ja lain liitteenä olevasta kartasta voidaan todeta, että saaret kuuluvat kansallispuistoon. Eli selvästi alle maakuntaliiton esittämän 6 km rajan. Ks liite 18.
- Laki Leivonmäen kansallispuistosta 2003/45 ja luonnonsuojelulaki 2023/9, edellyttävät luonnonkauneutta. Virkistys- ja matkailukäyttöä on kansallispuistoissa kaikkialla ei pelkästään merkityillä reiteillä. Siellä tulee olla näkyvissä pelkästään ne arvot, joiden perusteella on kansallispuisto perustettu. Ei niin, että maisema muuttuu teknologiseksi maisemaksi. Keski-Suomen kaikki neljä kansallispuistoa tuhoutuvat maakuntakaavan mahdollistaman kaavoituksen myötä. Tämä on vastoin maakunnan etua sekä kansallispuistolakia. Kansallispuisto on yhteistä kansallista omaisuutta eikä sitä saa yksittäinen maakunta eikä kunta omilla kaavoituspäätöksillään tuhota.

3.2 Leivonmäen lentokeskus

Leivonmäen lentokeskuksen asettamat rajoitteet ovat huomioimatta maakuntakaavassa. Lentokeskus sijaitsee Joutsan Höystösensuon alueelle. Tästä syystä on Höystösensuon tuulivoimamerkintä poistettava kaavakartasta. Tuulivoimaloita ei korkeusrajoitusten vuoksi voida alueelle sijoittaa.

Leivonmäen lentokeskus Traficomien hyväksyntä TRAFICOM/436246/05.00.14.06/2022, 3.1.2023, Kevytlentopaikan rakentamista koskee ilmailulain 86 § sekä ilmailumääräys AGA M1-04 Kevytlentopaikan perustaminen. Ilmailulain 158 §, Lentoesteet, koskee pystytettäviä esteitä, pykälän toisessa momentissa on kerrottu lupaedellytykset esteelle sen korkeuden ja etäisyyden lentopaikkaan nähden.

Varalaskupaikat ja kevytlentopaikat ovat 158 §:ssä mainittuja lentopaikkoja. 158 §:n toisen momentin kohta 3) koskee näitä kohteita. Etäisyys mitataan lentopaikan tai varalaskupaikan määritetystä mittapisteestä, joka yleensä on lähellä keskikohtaa mutta ei välttämättä juuri puolivälissä.

Leivonmäen kevytlentopaikan mittapiste ARP:

Lat 61°53'57,429" Lon 26°11'15,750"

(WGS84)

Kevytlentopaikan korkeus (elevation): 394 ft (120 m)

Valvova viranomainen: Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Ilmailun Infra

3.3 Joutsan varalaskukentät

Sijainnit ovat määräytyneet puolustusvoimien tarpeiden mukaisesti. Joutsan eteläisin varalaskukentän suojavyöhyke alue ulottuu Höystösensuon tuulivoima-alueen etelä reunaan. Joutsan pohjoisen nousuradan suojavyöhykealue ulottuu puoleenväliin Höystösensuon tv aluetta.

Maakuntakaavassa ja kaavaselostuksessa on huomioimatta Mikkelin lentokentän lentoesteiden rajoituskorkeudet. Mikkelin lentokentän ARP mittapiste Lat: 61° 41' 11" Lon: 027° 12' 00" Lentoesteen suurin sallittu korkeus 370 m merenpinnasta. Höystösensuo on noin 140 m merenpinnan yläpuolella. Kaavaselostuksessa on huomioitava Mikkelin lentoesteen suurimmat sallitut korkeudet. Lentoeste alue sijoittautuu aivan Höystösensuon kaava-alueen rajalle.

Lentoesteiden arvioinnissa viranomaisten tulee ottaa DCA sopimus huomioon.

3.4 Esteellisyydet ja toimivallan ylitykset

Joutsan Kunnan hallitus ylitti toimivaltansa antaessaan lausunnon 8.5.2023. Joutsan Kunnanhallituksen päätös 8.05.2023 § 92 Lausunto Keski-Suomen maakuntakaava 2040 – viranomaisehdotus. Joutsan kunnan lausunto on mitätön. Joutsan Kunnan 12.12.2022 hyväksytty hallintosääntö määrää teknisen johtajan antamaan kyseisen lausunnon.

Esittelytekstissä "Joutsan kunnan hallintosäännön toimivaltataulukon mukaan tekninen johtaja antaa kunnan puolesta lausunnot ja kannanotot eri viranomaisten ja muiden lausuntopyyntöihin, jotka koskevat teknisen lautakunnan ja teknisen johtajan omaa vastuualuetta. Kyseessä ollessaan merkitykseltään laaja asia, joka edellyttää kunnan kannanottoa, lausunnon antaa kunnanhallitus". Esittelytekstin tämä osuus ei perustu lakiin eikä voimassa olevaan hallintosääntöön. Perustuslain 2.3 §:ssä todetaan, että julkisessa hallinnossa on tarkoin noudatettava lakia. Joutsan Kunnan hallitus päätti esittelyn mukaisesti. Joutsan Kunnanhallitus ja esittelijä tekivät asiassa virkavirheen.

Äänestykseen osallistui Joutsan Kunnanhallituksen puheenjohtaja Pauliina Maukonen.

Maukonen on Suur-Savon sähköän hallintoneuvoston jäsen.

Kunnanhallituksen päätös 8.05.2023 § 92 Lausunto Keski-Suomen maakuntakaava 2040 – viranomaisehdotus. ks. liite 11.

Maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä: ”Sähköverkkoon liittymisessä on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevia johtokäytäviä. Tuulivoima-alueiden liittämässä sähköverkkoon on pyrittävä hyödyntämään yhteisiä johtokäytäviä. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa luontovaikutusten sekä maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin.”

Maakuntakaava selostuksessa kappaleessa 3.8. sähkönsiirron selvitys sivulla 41. Kartassa Leivonmäen kohdalla näkyvät siirtolinjat ovat Suur-Savon Sähköän omaisuutta. Alueen vieressä oleva sähköasema (Kälä) on myös Suur-Savon Sähköän. Tuulivoima-alueen toteutuessa Suur-Savon Sähkö saa varmasti hyötyä tai haittaa tuulivoimaloiden mahdollisesta liittymisestä sähköasemansa kautta heidän sähköverkkoonsa.

Pohjan Voima Oy on esittänyt Joutsan Kunnalle lähettämässään Höystösensuon kaavoitusaloitteissa sähköliittymisestä: ”Ensisijainen verkkoliityntäpiste Suur-Savon Sähköän Kälän sähköasemalla”

Pohjan voiman aloitteessa yhtiö vaatii: ”Joutsan kunta ilmoittaa välittömästi tämän kaavoitusaloitteen hyväksymisen jälkeen Keski-Suomen Liitolle, että kunta on päättänyt käynnistää tuulivoimaosayleiskaavan laatimisen” Pauliina Maukonen on osallistunut aktiivisesti tuulivoimaa puoltavaan keskusteluun ja edistänyt Pohjan Voima Oy:n Joutsan Höystösensuon hanketta. Katson, että Maukonen on ollut esteellinen. (muotovirhe)

Muotovirheenä voidaan pitää Keski-Suomen liiton maakuntavaltuuston kokouksen 8.12.2023 pöytäkirjan tarkastusta. Tämä maakuntavaltuuston pöytäkirja on tarkastettu 14.12.2023 Heikki Kuurneen toimesta. Maakuntavaltuuston puheenjohtaja Riitta Mäkinen on allekirjoittanut pöytäkirjan 15.12.2023 ja hallintopäällikkö Reini Hanna 18.12.2023. Tarkastus on suoritettu ennen puheenjohtajan allekirjoitusta. ks. liite 12.

Mahdollinen muotovirhe on, että kaava ei ole ollut nähtävillä paperisena Joutsan (eikä monen muukaan keskisuomalaisen kunnan) ilmoitustaululla kuten kunta on päättänyt kaavojen esillepanosta. Kunta ei ole tehnyt päätöstä sähköisestä nähtävillä olost. Kohtuutonta on ajattaa ihmiset ympärimaakuntaa Keski-Suomen liiton toimistolle katsomaan kaavakarttaa.

Muotovirheenä päätöksessä voidaan pitää sitä, että maakuntavaltuuston päätöksessä ei ole mainittu sitä kenellä on oikeus valittaa.

4. KESKI-SUOMEN MAAKUNTAKAAVA - KAAVAKARTTA

Kiireellisyys maakuntakaava päätöksen saamisessa johtuune siitä, että maakuntaliitto, maakuntahallitus ja -valtuusto eivät ole halunneet odottaa hallitusohjelmaan otettuja tuulivoimaa koskevien määräysten voimaantuloa. Näistä aivan olennainen maakuntakaavan suunnittelussa tulee olemaan kansallisten etäisyysrajojen määrittely. Kaavakartassa ei ole mitään mainintaa eikä suunnittelumääräystä etäisyyksistä asutukseen, mikä olisi yksi kaikkein tärkeimmistä suunnittelumääräyksistä.

Suunnittelumääräyksistä käy ilmi, että Höystösensuon tuulivoima-alueita ei voida merkitä maakuntakaavaan seuraavien kohtien mukaan. ks liite 13.

1. Seudullisesti merkittäviä ovat vähintään kymmenen (10) tuulivoimalan alueet.
2. Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, liikenneväyliin, pinta- ja pohjavesiin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, matkailuun ja muihin elinkeinoihin, luontoon, maakotkaan ja muuhun linnustoon sekä meluja välkevaikutukset. Kulttuuriympäristöjen valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen säilyminen on varmistettava. Lisäksi on otettava huomioon maisemalliset vaikutukset järvillä.
3. Lentoliikenteen ja Puolustusvoimien toimintaedellytykset tulee turvata sekä ottaa erityisesti huomioon Puolustusvoimien toiminnasta sekä tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksistä johtuvat rajoitteet.
4. Alueiden Liimattala, Penkkisuo, Pitkälänvuori ja Tukkimäki yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon lentoliikenteen korkeusrajoitusalueet, mutta Höystösensuo jätetty pois.
5. Alueiden Höystösensuo, Kannonkoski, Miilukangas ja Tukkimäki yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu merkittävää haitallista maisemallista vaikutusta kansallispuistojen virkistys- ja matkailukäyttöön.
Merkittävän haitallisen vaikutuksen kriteeristöä ei ole esitetty.
6. Alueiden Höystösensuo ja Leppäkangas yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu merkittävää haittaa muuttolinnustolle eikä uhanalaisten tai erityisesti suojeltavien lintulajien esiintymiselle. ks. mm. ELY:n lausunto haarahaukasta liite 10.

Iso virhe kaavakartassa on se, että kaavakartalla määräyksissä puhutaan alueiden nimistä, mutta itse kaavakartalla ei ole mitään viitettä siihen, että mikä alue on mikäkin.

Päätäjiä on johdettu harhaan puutteellisten ja virheellisten selvitysten myötä. Tästä on seurannut virheellinen kaavaratkaisu, joka pitää kumota.

Joutsassa 19.1.2024

Pekka Huikko

Liiteluettelo

- Liite 1 maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa
- Liite 2 Lea-Elina Nikkilän kirjoitus JS
- Liite 3 yksityishenkilö A huomautus maakuntakaavaan
- Liite 4 yksityishenkilö D huomautus maakuntakaavaan
- Liite 5 kansalaisraadın tulokset ja niiden vaikuttavuus
- Liite 6 hyvinvointialue kirjeenvaihto pelastusjohtaja ja riskienhallintajohtaja
- Liite 7 yksityishenkilö A Pekka Huikko alkuperäinen huomautus maakuntakaavaan liitteineen
- Liite 8 Luke katsaus
- Liite 9 rahoitus, tietopyyntö ja yhteenveto kuluista
- Liite 10 lausunto Keski-Suomen ELY keskus
- Liite 11 Joutsan Kunta lausunto, toimivalta, esteellisyys
- Liite 12 maakuntavaltuuston pöytäkirjan allekirjoitukset
- Liite 13 kaavakartta
- Liite 14 valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista
- Liite 15 FCG raportti sivu 5
- Liite 16 ELY raportti Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta
- Liite 17 yksityishenkilö AL huomautus maakuntakaavaan
- Liite 18 Kartta Leivonmäen kansallispuistosta. Laki 45/2003 liite
- Liite 19 DNSH-arvio Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 tuulivoimakokonaisuudesta
- Liite 20 valituksenalainen päätös

Täydennys valitukseeni.

Valituksen asianumero on 167/2024.

ESTEELLISYYDET:

Esteellisyys tarkoittaa, että henkilöllä on sellainen suhde asiaan tai asianosaisiin, että se voi vaarantaa hänen puolueettomuuden yksittäisen asian käsittelyssä. Maakuntakaava 2040 osalta puolueettomuus on vaarantunut kun, kuntien ja kaupunkien hallitusten jäseniä on osallistunut Keski-Suomen maakuntakaava 2040 valmisteluun ja päätöksen tekoon. **Hallitusten jäsenten olisi tullut jäädä (yhteisöjäävi) itsensä asian käsittelyssä myös maakuntahallituksessa.** Maakuntakaavaratkaisusta on odotettavissa **erityistä hyötyä tai haittaa maakunnan kunnille.** Erityisesti tuulivoiman osalta on selvää, että kunnille tulee erityistä hyötyä tai haittaa merkittävien teollisten tuulivoima-alueiden kautta. Nämä kaksoisroolit vaarantavat asioiden puolueettomuuden. Näin ollen **ei riitä, että he ovat jääväneet itsensä vain kaupunkien tai kuntien hallituksista maakuntakaavaa käsiteltäessä. Kuntien edut ovat selvästi ristiriitaisia sekä asian tasapuolinen käsittely on vaarantunut.** Tämä on selvä muotovirhe ja maakuntakaavaa koskevat päätökset tulee kumota. Hallintolaki 28 § 1 momentin kohdat 4 ja 5. Kuntalaki 97 §.

Ainakin seuraavat henkilöt ovat osallistuneet maakuntakaava 2040 valmisteluun maakuntahallituksessa: (Ote Maakuntavaltuusto 08.12.2023 § 21)

Mervi Hovikoski Jyväskylä kaupunginhallituksen jäsen
Lea-Elina Nikkilä Joutsa kunnanhallituksen jäsen
Lotta Ahola Jämsä kaupunginhallituksen jäsen
Riitta Pirttiniemi Saarijärvi kaupunginhallituksen jäsen
Ulla Patronen Jämsä kaupunginhallituksen jäsen

Maakuntavaltuuston pöytäkirjan tarkastaja on toimitut Joutsan kunnanvaltuuston puheenjohtajana maakuntakaavan valmisteluprosessin aikana. Heikki Kuurne, Joutsa kunnanvaltuuston puheenjohtaja 2021-2023, maakuntavaltuuston pöytäkirjan tarkistaja. Tarkastusajankohtana ei tosin enää ollut kunnanvaltuuston puheenjohtaja. Tarkastuksen puolueettomuus on saattanut kärsiä.

Kuntalaki 97 §

Valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään.

Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde kuntaan ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä, viranhaltijaa eikä työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen. Jos luottamushenkilö on palvelussuhteensa perusteella esitelty tai muuten vastaavalla tavalla käsitelty asiaa, hän on kuitenkin esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. **Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat**

ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa.

Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.

Hallintolaki (434/2003), 27-30 §:t

27 § Esteellisyys

Virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

28 § Esteellisyyserusteet

Virkamies on esteellinen:

- 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
  - 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
  - 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;
  - 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;**
  - 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;**
  - 6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan;
- tai
- 7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Joutsassa 29.1.2024

Pekka Huikko
Kivitie 10
19650 Joutsa